

Minutis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Nr. 157
PIRMADIENIS
1946 M. RUGSĖJO MĖN. 2 D.
I METAI

Transliu
B. Girdys
KNYČNEŠIS

Karšti debatai dėl sienų revizijos

Paryžius. Taikos kongreso priešpirtiniam posėdyje (rugpjūčio 30 d.) buvo išklausa Persijos nuomonė taikos sutarčių klausimais. Delegacijos atstovas pareiškė, kad jo vyriausybė tikros taikos stipriausia pagrindą matanti laisvėje nuo baimės. Bet tik demokratinėje santvarkoje teigalina saugumą vidaus ir užsienio reikaluose.

Graikija kreipėsi į taikos kongresą, kad jis paprašytų užsienio reikalų ministerių tarybą svarstyti ir spręsti Graikijos Albanijos pasienio nesusipratimus. Tam prašymui stipriai pasipriešino Molotovas. Jis pasakė, kad Graikijos vyriausybė tą klausimą kelianti tik dėl to, kad sukeltų nerimą Balkanuose. Albanijos sienų klausimą ji iškelianti tik dėl to, kad tuo padarytų įtakos plebiscitui, kuris šį sekmadienį pasisako dėl Graikijos būsimosios valstybės formos. Graikijos delegacija žūt būt ieškanti užsienio politikos pasisekimo kad nukreipti savo gyventojų dėmesį nuo vidaus klausimo taško. Jugoslavijos atstovas pritarė Molotovui. D. Britanija ir JAV parėmė Graikijos siūlymą. Britanijos atstovas Aleksanderis buvo sutiktas su aplodismentais, kai jis ėmė kalbėti Graikijos siūlymui paremti. Jis pareiškė, kad nesuaprantas, kodėl jo bandymas pasvarstyti vieną darbų tvarkos punktą sutinka tokių irų pasipriešinimą. Jis pareiškė, kad neatšakysias į labai provokuojamas sovietų ir jugoslavų atstovų kalbas, kol tebesvarstoma pati rezoliucija. Toliau jis pažymėjo, kad Graikija turi tokių pat teisių būti išklausa, kaip ir visos kitos kongrese dalyvaujantios 21 valstybės.

Paskum žodį paėmė Amerikos atstovas Byrnesas. Jis pasakė, jog esą neįtikėtina, kad kongresas atimtų iš Graikijos progą išdėstyti savo požiūrius. Lenkijos atstovas pasisakė prieš. Prancūzijos atstovas pa-

reiškė, kad negalys paremti prašymo nes kongresas esą susirinkęs 5 taikos sutarčių projektų patikrinti ir neturįs rėmų peržengti.

Antroje kalboje Molotovas nurodė, kad Graikijoje yra neoficialūs britų ir amerikiečių plebiscito stebėtojai ir britų kariuomenės daliniai. Jis taip pat paminėjo, kad Amerikos karo laivai lanko graikų uostus ir pasakė, kad mašymasis į Graikijos vidaus reikalus turįs pagaliau liautis. Savo parlamentą, valstybinę formą ir teisinę vyriausybę turi pasirinkti patys, be pašalinių įtakų.

Graikijos siūlymas buvo priimtas 12 balsų prieš 7. Du atstovai susilaikė.

Ukraina skubina svarstyti savo skundą

Paryžius. Ukrainos užsienio reikalų ministeris Manuilskis išskrido iš Paryžiaus į Naujorką JT saugumo tarybos posėdyje atstovauti savo skundo prieš Graikiją. Korrespondentai iš Naujorko praneša, kad Ukrainos užsienio reikalų ministeris reikalauja jo iškeltąjį klausimą nedelsiant įtraukti į debatus. Britų kariuomenės buvimas Graikijoje gresia taikai.

Rugpjūčio 29 d. posėdyje JT nariais priimtos Švedija, Islandija ir Afganistanas. Albanijos, Portugalijos, Išorinės Mongolijos, Airijos ir Transjordanijos prašymai atmesti. Balsuojant Albanijos ir Mongolijos notas veto teise pasinaudojo Britanija ir Amerika. Tarybų s-ga pareiškė savo veto prieš Airijos, Transjordanijos ir Portugalijos prašymą.

JAV PRIEKAIŠTAUJA DĖL ŠVEDŲ SOVIETŲ PREKYBOS SUTARTIES

Vašingtonas. Tarybų s-ga atmetė Amerikos priekaištus dėl ruošiamos sovietų

TIKRINS TAIKOS SUTARČIŲ PAKEITIMUS

Paryžius. 4 užsienio reikalų ministerių pavaduotojai pradeda tikrinti taikos sutarčių papildymų projektus. Šis darbas jiems pavestas užsienio reikalų ministerių konferencijos nutarimu. Tuo būdu tikimasi paspartinti kongreso eigą.

ORO PAŠTAS SU BRITANIJA

Londonas. Pagal Britanijos pašto ministerijos pranešimą įvedama ribota oro pašto tarnyba su Vokietija. Kaip paprastame pašto susisiekiame ir čia negalima siųsti atvirukų. Laiško svoris negali prašokti 28 gramų. Zinių turinys turi apsiriboti asmeniniais ir šeimos reikalais. Laiškai cenzūruojami.

švedų prekybos sutarties. Amerikos nota netrukus bus paskelbta. Informatorius pareiškė, kad maždaug prieš 10 dienų įteikta Amerikos nota nesanti koks protestas, bet veikiau pareiškimas nuomonės, kad dvišalės sutartys prieštarautų JT nustatytiems pasaulinės prekybos planams. Sutarties nuostatų smulkmenos nepaskelbtos.

Bet Reuteris iš Stokholmo praneša, kad Švedija suteiksianti Tarybų s-gai 1 milijardo švedų kronų, maždaug 69 mil. svarų sterlingų, paskola, kuria pasinaudodama Tarybų s-ga per 7 metus galės pirkti Švedijos gaminius. Vėliau paskola turėsianti būti apmokėta Švedijai Tarybų s-gos gaminiams. Nors Švedų spaudoje vyrauja nuomonių nevienodumas sutarties klausimu, bet ją remia visos politinės partijos, nes tiki, kad išlygins Švedijos prekybos su Rytais ir Vakarais ir tenai turės rinką bei žaliavų šaltinį.

ITARIMAI SPIONAŽU BE PAGRINDO

Londonas. (VIII. 30. 14 val. tarnyba). Amerikiečių vyriausias štabas Vokietijoje pranešė: Amerikos kontr. žvalgybos agentai susekė Stuttgarte vokiečių spionažo organizaciją ir padarė ją nežalingą. Organizacija dirbusi Tarybų s-gos naudai. 15 asmenų suimta, tarp jų vadovas Willys Kaczmarekas. Spionažo organizacija keleta mėnesių veikusi slapta. Oficialiame pranešime sakoma, kad suėmimai įvykdyti, kai organizacija bandė pasiųsti kurjerį į sovietų zoną kontakto su sovietų agentais užmegsti. Šnipai veikia amerikiečių valdžios pripažintoje organizacijoje.

Londonas. (8. 31. 7 val. tarnyba). Frankfurturo siųstuvai praneša, kad atšaukti kaltinimai 15 vokiečių, kurie buvo suimti dėl tariamo šnipinėjimo.

MUFČIO NENORI ATSTOVU

Londonas. Palestinos kabineto komisijai oficialiai pranešta, jog Britanijos vyriausybė nesutinka, kad Jeruzalės muftis dalyvautų pasitarimuose Palestinos klausimu. Ji sutinkanti priimti Arabų lygos komiteto 4 narius.

Kuo Unrra selpia Tarybų S-gą?

Londonas. Unrras vyr. direktorius La Guardia rugpjūčio 29 d. buvo Maskvoje priimtas Stalinu. Spaudos konferencijoje laikraštininkams jis pareiškė, kad turėjęs pasikalbėjimų su kompetentingomis sovietų sąjungos įstaigomis dėl galimybės kitais metais eksportuoti maisto produktus iš Tarybų s-gos. Gudija ir Ukraina gaunančios iš Unrros riebalų, žuvies, mėsos, sėklų, žemdirbystės mašinų ir pramonės įrangos. Grūdų nesiunčiama. Nors kai kuriose srityse sausras sunaikino derlių, bet jis tikis, pareiškė La Guardia, kad Tarybų s-ga turės pakankamai grūdų nukentėjusioms sritims kitais metais aprūpinti. Tiesa, kai kurių dalykų trūksta, ypač riebalų ir mėsos. Jis dabar konstatuoja, ko reikės šelpiamiesiems kraštams ateityje. Pagal tuos duomenis Jungtinės Tautos galės planuoti savo pagalbą ir projektuoti išlaidas, kai Unrra nustos veikusi šių metų gale.

PALEIS BELAISVIUS PABALTIJIEČIUS IR LENKUS

Frankfurtas. Frankfurto radijas pranešė, kad netrukus busią paleisti visi įvairių laipsnių pabaltijiečiai ir lenkų kariai, buvę paimti vokiečių kariuomenės ir tebelaikomi iki šiol belaisvių stovyklose. Dalis lenkų pareiškusi norą grįžti į tėvynę.

ANDERSO KARIAI ĮJUNGiami Į BRITANIJOS KARIUOMENĘ

Frankfurtas. Gen. Anderso daliniai, esą Italijoje, busią įjungti į britų karo pajėgų sudėtį.

Ta proga Lenkijos atstovas Londone pareiškė, kad panašus šių lenkų dalinių įjungimas britų kariuomenės galis turėti nemalonių lenkų kariams pasekmių, būtent, jie galį netekti Lenkijos pilietybės.

Rugsėjo pirmoji

Jau suejo lygiai septyneri metai, kai pakvaišę fašizmo vadai įžiebė antrojo pasaulinio karo ugnį. Kada 1939 m. rugsėjo pirmosios dienos rytą, 5 val. 45 min. Wehrmachto daliniai peržengė Lenkijos sieną — šis vokiečių išžygiavimas į rytus nebuvo pasauliui netikėtas dalykas; karo buvo laukiama, ir klausimas buvo tik tai: kada.

Kokios buvo tikrosios šio karo priežastys politiniu ir ekonominiu atžvilgiu? I kokius bus šio karo galutinės pasekmės, dabar niekas dar negali nustatyti, tai yra istorijos dalykas. Šiandien minint šią istorinę datą, daugiausia kas galima padaryti, tai prisiminti buvusiojo karo iniciatorių klaidas ir žvelgti į netolimą ateitį, ką žada pasauliui kiti „taikos mylėtojai“.

Vokiečius vedė į karą sena ir tradicin-
ga imperializmo dvasia. Tai padarė ilgas
ir planingai ruoštas visuomenės auklėj-
imas. Vokietis gimė ir svajono: valdyti,
vadovauti ir dominuoti. Tai atsikartioji-
mas istorijos įvykių eigoje: juk jau iš
priešistorinių laikų yra likę gyvų pađa-
vimų apie „pašauktasias“ tautas.

Modernūs vokiečių imperialistai rado daug skambių frazių šiam bauriam užsimojimui pateisinti. Mėgstamiausias jų arkliukas buvo erdvės trūkumas. Su dideliu užsispyrimu jie aiškino patys sau, kitiems, kad jų žemė esanti tokia maža, jiems gyventi nesą vietos. O vis dėl to visomis priemonėmis jie skatino savo prieauglį ir visą laiką kurstė savo žmones veržtis į svetimus plotus. Visi kaip vienas jie įrodinėjo, kad čia, namie, jiems nėra jokios ateities perspektyvų. Juos viliojo rytų retai gyvenami plotai, o savo įtakos sferų kraštams jie žadėjo „aukštą“ kultūrą. Kokia faktinai buvo jų kultūra, mes gerai turėjome progos pažinti. Mes dabar esame gyvi liudininkai pačioje vokiečių erdvėje. Šičia gyvenimo standartas buvo ir yra žymiai geresnis, negu rytuose, kur vokiečiai veržėsi atimti paskutinį žmonių duonos kąsnį. Žmonių tirštumas krašte nėra tokia nelaimė, kaip kad yra nelaimingas karas. Štai dabar grįžta milijonai ištremtų vokiečių į daug mažesnę erdvę. Kad nebuvo ieškoma priemonių šiam klausimui taiklingai

ISAKYTA SEKTI LIETUVIUS

Paryžiaus dienraštis L'Epoque birželio 21 d. numery skelbia slapta prancūzų komunistų partijos aplinkraščių savo nariams. To aplinkraščio originalas laikraščiu pateko iš vieno departamento, bet aišku, kad toks įsakymas buvo duotas visiems partijos skyriams Prancūzijoje.

Tame aplinkraštyje per š. m. gegužės mėnesį komunistų partijos vadovams išakoma skubiai sudaryti sąrašą sekančių kategorijų asmenų:

Kontrevoliucijonierių,
buv. karo belaisvių, pasisakančių prieš
Sovietų Rusiją,

socialistų partijos narių nuotaikas,
įtartinų kōntrevoliučių karininkų,
vienuolių ir bažnyčių, kur buriasi reak-
ci onieriai ir monarchistai,

pagoliau —

lenkų, lietuvių ir jugoslavų emigrantų.

„Vienybė“ š/m Nr. 27.

spřesti, mes visi gerai žinome. Planinga emigracija ir taikūs būdai naujoms ūkio formoms surasti būtų žymiai daugiau davę, negu dabar kad žada išmuštas iš normalių vėžių ir sujauktas pasaulis.

Stai dabar vėl slenka priešinga kryptim
kiti svieto lygintojai. Jie turi pakankamai
erdvės, bet pas juos nežmoniška žemas
gyvenimo standartas; tikriau sakant skur-
das begalinis: be krizių ir be svyravimų.
Yra neapsakoma gėda šiais modernizmo
laikais šimtus milijonų žmonių laikyti pri-
mytviosė gyvenimo sąlygose, be jokių
geresnės ateities perspektyvų. Valstybinis
ūkis, kurį sugalvojo paprasti liaudies
„filosofai“ nieko gero nežada nei eiliniam
komunistui, nei jų placioms masėms, iš-
skyrus į pirmąsias gretas prašimušų
siuosių. Šitas jau yra kelių dešimtmečių
būvimo įrodymas, ir patys kūrėjai nebeįsio-

Stipriausias tūzas — laisvė

Š. m. rugpiūčio 14 d. prancūzų dienraštis „L'Aurorė“ atspausdino garsaus JAV žurnalisto H. R. Knickerbocker'io straipsnį antrašte „Stalinas nori pasidaryti pasaulio viešpačiu“. Straipsnio pradžioje žurnalistas klausia skaitytoją: „Ar JAV yra pakankamai stiprios, o taip pat, ar jos galės priešintis rusų diktatoriui, kai šis nukirs Didž. Britanijos Imperijos pagrindines susisiekimo linijas?“ Į tą patį klausimą bando atsakyti pats Knickerbocker'is, atidengdamas visas kortas ant stalo.

„Pagrindinis Stalino strategijos tikslas yra išskirti JAV ir Angliją, sunaikinti pradžioje Angliją, o paskui Ameriką... Manau, kad verta pažvelgti į mūsų gyvenamąją planetą ir panagrinėti tas sritis, kuriose dominuoja sovietai. Jie jau įkėlė koją į 11 Europos valstybių, neskaitant rytinės Vokietijos. Rusai kontroliuoja Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, Čekoslovakiją, Austriją, Vengriją, Rumuniją, Bulgariją ir Jugoslaviją. Šios visos tautos sudaro drauge 120 mil. baltosios rasės ir aukštos kultūros žmonių. Pridėjime dar 25 mil. sovietų užimtos srities vokiečių, o gausime viso 145 mil., t. y. lygiai tiek, pat, kiek yra JAV gyventojų. Panašus vaizdas susidaro taip pat rytuose. Ten Stalinas prisijungė prie savo imperijos aukštutinę Mongoliją. Ta šalis nėra viliojanti, niekas nenori ten važiuoti, bet strategiškai reikšminga. Sovietai turi Sachaliną ir Kurilų salas. Jie užėmė Port Arturo ir Dairien uostus, nepaisydami ankstyvesnių pažadų tuos uostus pavesti tarptautiniam susiekimui. Ir kai amerikiečių lėktuvas šiandien pasirodo viršuje tų uostų, jis sutinka artilerijos ugnies užtvaras. Sovietai kontroliuoja einančias į Mandžūriją dvi didžiausias geležinkelinių linijas. Jie neįspildė pažado atitraukti savo kariuomenę iš Mandžūrijos. JAV daug kas yra pesimistas dėl Korejos ateities. Galimas daiktas, kad Koreja atsidsurs taip pat Rusijos įtakoje. Prie viso to pridėkite pačią Rusiją, o gausite šestąją mūsų planetos dalį su 320 mil. gyventojų. Tai pati galingiausia pasaulio politinė jėga.

Kokie gi Stalino projektai? Sovietų draugai Amerikoje iki paskutinės Stalino

naujų formų valstybiniam ūkiui patobulinti, nes jie patys žino, jog nieko iš to neišeis. Jie dirba, skubina, stengiasi prauklėti žmogų taip, kad jis užmiršęs savo asmenišką gerovę ir naudą, dirbtų valstybinės, o gal ir pasaulinės visuomenės gerovei. Jų vyriausias tikslas yra išspausiti iš žmogaus kiek galint daugiau darbo naudos ir duoti jam kuo mažiau nupelnytų gėrybių, kad būtų galima išlaikyti savo fantazijos vaisiaus kūrinį. Galima dirbti kitų naudai tam tikrą laiką, bet statyti kitų naudą žmogaus gyvenimo tikslu, rodosi kažin kaip nesuprantama; nežmoniška ir priešgamtiška.

Lieka tik vienas ir vienintelis kļaisls: verztis ir plēstis, naikinti ir lyginti, viešpatauti ir pavergti. Todēl ateis laiks, kai išaus kita „rugsėjo pirmoji“. Ji ta pat nebus netikēta. Klausimas ūra tiktai: kada.

VI. Bs.

kalbos manē, kad jis savo tautā nori valdyti taikingo dvasioj ir vieninteliu tiks-
la laiko pakelti žmonių gyvenimo lygį.
Tačiau Stalinas pasakė visai ką kitą:
„Mes norime sukurti stipriausią ka-
riuomenę, aviaciją ir laivyną“. Mes no-
rime, kad laivynas būtų toks geras, toks
didelis ir taip galingas, kaip joks kitas
pasaulyje“. Savime aišku, kad palygini-
mui Stalinas čia ima JAV laivyną. No-
rint išsaugoti savo laisvę, nepriklausomy-
bę ir pačią gyvybę, — rašo toliau H. R.
Knickerbockeris, — reikia būti patiems
galingiems ir savo jėgas grupuoti su britų
imperijos jėgomis. Tą patį iškėlė Chur-
chillis garsioje Fultono kalboje. Vieninte-
lis būdas išvengti karo, tai įtikinti Sovie-
tų Sąjungą, t. y. patį Staliną, kad Ameri-
ka gali stoti į kovą su bet kokia jėga

Ko, Rusija nori Persijoje? Pirmiausia priėjimo prie Turkijos, nes pirmasis Stalino tikslas — pakirsti Britų imperijos bazes. Jis nori pradžioje paimti Dardanalus, o paskui Turkiją ir Bosforą, o dar vėliau Persijos įlankos pakraščius. Kam jau reikalingi Dardanalai ir Bosforas? Savaimė aišku, nukirpti gyvybines britų susiekimo linijas, nes tik tada jis galėtų pulti pačią Angliją. To jis tikriausia nori ir tikisi. Ar gi mums svarbu Anglijos žlugimas? Gal būt, kad ne, jeigu mums pakaktų savo jėgų atsispirti sovietų pasauliui. Neužmirškime, koks bus pasaulis. Tai ne tik 320 milijonų žmonių, bet visa Europa. Tai ne tik prie Sovietų S-gos priskirta Mandžūrijos dalis, bet visos ir visame pasaulyje šiuo metu priklausančios Anglijai bazės. O iš tikrųjų tos bazės bus sovietų rankose, jei mes nuo šio momento nestosime greta Anglijos. Perspektyvos nėra malonios. Mūsų laimei mes turime savo rankose kelis tūzų, kuriuos su malonumu čia paminėsiu. Pirmasis, tai atominė bomba. Jūs pasakysit: „Rusai ją turės taip pat“. Taip, bet apie tai galima daug kalbėti. . . Antrasis tūzas toks, kurio Sovietų S-ga, jeigu ji pasiliks visą laiką ta pati, niekuomet neįsigys. **Mes turime laisvę!** Laisvės vertė didesnė, negu kai kas mano. Mūsų darbininkas per valandą gamina du kartus daugiau vertybių, negu sovietų. Tai laisvės pasekmės.

(nukelta 13 p.)

J. VAISTAS

Čia kažkas ne taip . . .

(Ištrauka iš romano)

Po valandėlės jis apsisprendė ir ryžtingai pasakė:

— Eikim pas kleboną!

Anelė sunkiai, be ypatingo susidomėjimo ir noro, pakilo. Tą nedidelį atstumą, nuo Sinkūno sodybos ligi klebonijos, ėjo tylėdami. Anelė vėl apniko drebulys, ir savaime atsivėrė sąrašos. Tolydžio ji siurbėjo ir šnirpštavo.

Klebonas tuojau sutiko priimti ir pakvietė į saloną. Si klaiki, netikėta ir tokia keista žinia iš pradžių ir kleboną buvo pritenkusi, bet jis tuojau gana šalta ir rimtai ėmė aiškinti reikalą.

— Kas gi čia galėjo būti, aš dabar nebesuprantu? Argi Antanas nepranešdavo, kai ilgesniam laikui išvykdamas į apskritį?

Anelė tarytum neįgirdo į ją kreipiamo klausimo. Ji tylėjo panariniusi akis ir galvą. Sinkūnas tuojau pagavo tą patį klausimą ir savotiškai pakartojo.

— Pasakyk, Anelė, argi tau vyras nepasakydavo, kur nors toliau išeidamas ar išvažiuodamas? Juk jūs, rodos, ne taip blogai sugyvenot?

Anelė vengė atviriau pažiūrėti. Ji atsakė o susikniaubusi, nedrąsiai.

— Ne, ne blogai . . . Visada pasisakydavo. Ir dabar pasisakė . . .

— Ką jis sakė? Kur eina? — staiga pagyvėjo klebono klausimai.

— Sakė į Genučius, pas Vincą Papartį . . .

— Na, o ką Papartis?

— Kad mes nesiteiravom . . .

— Kodėl gi?!

— Nugį manėm, kad iš ten nuvažiavo į stotį . . . Ne kartą jis taip padarydavo. Iš namų nusukdavo pas Papartį, o paskui, drauge su juo — į miestą.

— Kada gi Antanas išsirengė pas Papartį?

— Sekmadienį pavakariais Jau sutemus.

— O Stirna kur?

— Pėsčias išėjo . . .

Klebonas pakilo nuo krėslų ir smulkiais pėsčias? . . .

stangriais žingsniais tauškėjo po saloną. Jo rankos buvo sunertos ant krūtinės. Desinėsios pirštais neramiai braukė sau pasmarčiję, tarytum ten būtų sužėlusi barzda ir ją tampytų. Nulinkusi galvą smarkiai dirbo, lūpos iš retų praleisdavo žodžius.

— Keista . . . Labai keista . . . Sutemus ir pėsčiomis? Na tikrai čia kažkas ne taip . . . Aš visai nesuprantu . . .

(atkelta iš 2 p.)

Sovietų produkcijos menkumas paaiškinamas tik darbininko gyvenimo sąlygomis totalinėje valstybėje, kuri nepripažįsta žmogaus laisvės.

Baigdamas Knickerbockeris mano, kad atominės bombos paslapties amerikiečiai neišduos, o taip pat, kad Artimuose Rytuose, įėjus angliai ten vieni nesugebės tvarkytis, amerikiečiai eis drauge su Anglija.

Sinkūnas irgi suko sau galvą.

Juk į Genučius tik per valdinį mišką te galima patekti . . .

— Nu taigil! — pirmą kartą gyviau atliepė Anelė.

— O dabar tas miškas nelabai ramus, tuo labiau vakarėjant ir naktimis. Ar tik nebus užklupę banditai?

Anelė įsileido į savo samprotavimus ir išvedžiojimus:

— Aš ir patl nebežinau, ką pagalvoju . . .

Visą šį laiką Antanas buvo pasidaręs erzulus, nesukalbamas ir toks nežmoniškas. Nuolat jam gerti, trunkytis. Namuose neri-

Henrikas Nagys

Pavargęs fabriko darbininkas

Kasdien grįžtu namo pilkom dulkėtom

gatvėm —

širdis sunki ir visiškai tuščia:

mano kraujui įsisunkę didžiųjų plieno ratų

duslus ir amžinas plakimas ir kančia.

Kai užmerkiu akis naktim sapnuos,

jis skamba,

kai pabūndu, jis aidai medžių

šniokštine —

skausmingas ritmas milžiniškų plieno rankų,

jos lankstosi, jos keliai, jos puola ant manęs,

ir man atrodo, kad širdies nebeturiu jau,

kad plaka ji tarp plieno ratų negyvųjų, kaip geležis sustingus ir šalta.

Ir noriu aš praplėsti geliamą krūtinę, ir pažiūrėti prieš mano žingsnį paskutinį,

ar srūva dar nors vienas kraujo lašas ten.

mo ir urzgejo, kaip laukinis. Kai imdavau drausti, švelniai kalbėti, tuojau pašokdavo ir užrikdavo: „Oana . . . Nieko man nereikia ir nieko daugiau nebenoriu. Vis tiek man čia ne gyvenimas. Eisiu kur nors kitur . . .“ A kodėl jam nebėra gyvenimo ir kur jis ketino eiti — nieko neišmanau ir nesuprantu . . .

— Palauk, Anelė . . . — sustabdė Sinkūnas: — Tiesa, nežinau, kaip šiomis dienomis, nes neteko Antano susitikti ir pasikalbėti. Bet aš gerai atsimenu Vėlinių vakarą, juk ir tu buvai prie mūsų pasikalbėjimo. Iš pradžių, tiesa, jis buvo kaip ir nusiminęs ir susikrimtęs toks. Bet paskui atsigavo, gražiai, linksmai šnekėjo. Tada aš visiškai nepastebėjau, kad jis nebūtų patenkintas namais, ar gyvenimu. Priešingai, jis mus visus išjudino ir nuotaiką pataisė. Aš tada supratau, kad jis stipriai ir drūčiai nori dar gyventi ir savo namus kaip reikiant sutvarkyti. Kodėl dabar kitaip apie jį kalbama man labai keista ir visai neaišku?

Klebonas nustojo vaikščiojęs ir galvojo. Matyti buvo, kad jis jau turėjo tam tikrą savo sumetimą.

— Tuo tarpu ir nesiaiskinkim. Dabar

svarbu atlikti, kas būtiniausia. Kiekvieno žmogaus gyvybė svarbi ir brangi, o Adomonio — šimteriopai. Turim tuojau sukrusti ir surasti: kur jis yra ir kas čia kaltas. Mes čia mažai ką begalėsime padaryti. Yra specialūs organai — jų reikalas. Tu, Jonai, tuojau drožk į policijos punktą, o aš bėgsiu į paštą ir užsakysiu pasikalbėjimą su apskrities viršininku.

Visi trys skubiai išėjo, kiekvienas savo kryptimi ir su savo mintimis.

Kol Anelė sėdėjo klebono salone, ji visai neįjuto, kokia nusilpusi ir bejėgė. Tik išėjusi suprato, kad jai be galo silpna ir baisu, nes gali, nepasiekusi namų, sugriūti kur nors pakeliui. Kiekvienas pašalinis žmogus, nors ir kaimynas, dabar jai buvo visai nepageidaujamas, netgi nepakenčiamas. Taip pat labai baugino ją, jei tektų kieno nors pagalba pasinaudoti. Begalo traukė ją noras atsistoti, prie tvoros ar namų sienos atsiremti. Iš paskutiniųjų spyrėsi prieš tą pagundą ir koją už kojos judėjo į priekį.

„Kad tik namai, kad greičiau lova . . .“

— maudė viduje ir aliarmavo visa jos būtybė.

Žinia apie Adomonio žuvimą ar dingimą, ūmai, tarytum radijo bangomis, užtvindė ne tik bažnytkaimį, bet ir visą Butkūnų apylinkę. Šis įvykis buvo daug stipresnis ir veiklesnis, ne kaip pranešimai iš fronto apie katilinių mūši ar naktiniai išgyvenimai dėl numestų bombų iš bolševikų lėktuvų. Čia buvo sutirštėjęs stiprus mišrus jausmas, — ir pyktis, ir kerštas, ir nesuprantama baimė drauge su dideliu nusistebejimu. Stebino visus tos ypatingai keistos dingimo aplinkybės ir ta paslaptis, kurios nekantriai laukė išaiškinant. Visi sielojosi ir galėjosi Adomonio, nes visi jį mylėjo ir gerbė. Visiems jis buvo malonus, draugiškas ir pasirengęs padėti bet kuriuo reikalu. Kai kurių nuomone, net per geras ir jautrus jis buvo, kaip žmogus, todėl gal kiek blogesnis šiuo metu kaip pareigūnas.

Netrukus sulaukė specialių pareigūnų. Visas sunkvežimis jų atvyko iš apskrities miesto. Čia buvo viešojo ir kriminalinės policija. Dirbo atsidėjusi. Visą ištyrė, vsus, kas tik buvo reikalingas, išardė, išklausinėjo. Visur vienas ir tas pats buvo gautas atsakymas: nežinau, nemačiau. Speliojimų, tiesa, buvo daug, bet visų migloti.

Sunkvežimis su policija grįžo tuščiomis, be jokių apčiuopiamų duomenų Butkūniečiai dar daugiau nusiminę, tačiau nenurimo. Visas jų dėmesys instinktyviai susikoncentravo ties Adomonio sodyba, kaip tos nelaimės ir didžiausio pasipiktinimo priežastimi. Šitoki įtarinėjimą gerokai pastiprino klebonas, artimiausią sekmadienį pasakydamas pamokslą apie blogus darbus ir jų padarinius, arba nedorybes ir neišvengiamą bausmę bei kentėjimus dar šioje žemėje tebesant.

Pamokslu metu stipriai buvo užacentuotos šios tezės: joks blogas darbas, nors slapčiausiai, labai gudriai ir sumaniai jis būtų padarytas, vis tiek nepasilieka neišskaitės; kiekvienas smagūrys, ištvirk-

(uikelta 4 p.)

Į mūsų gyvenimo

Memmingeno skautų išvykos į kalmus Memmingeno skautų vadų trijų dienų kelione į Berchtesgadeną ir Chimsee baigtas šios vasaros skautų išvykų ciklas. Lietuvių skautai, drauge su estų ir latvių skautais šią vasarą buvo suorganizavę 4 išvykas į Garmisch-Partenkircheną, 2 į Oberstdorfą, 2 į Fuesseną (specialiai jauniesiems skautams) ir 1 į Berchtesgadeną. Beveik visi skautai mažiausia vienoje šių išvykų dalyvavo. Kiek nuskriausti liko gal gimnazijos mokiniai, kuriems mokslo metu nebuvo galima išvykti, o pati gimnazija jokios ekskursijos nesuorganizavo.

PRADĖJO DARBĄ GIMNAZIJA

Meerbeckas. Nuo rugpjūčio mėn. pradžios progimnazija yra perorganizuota į gimnaziją. Mokosi suaugę ir vaikai kartu.

SVIETIMO REIKALAMS KONFERENCIJA DETMOLDE

Neseniai Unrra Detmolde buvo sukvietusi konferencija lietuvių, latvių, estų, žydų ir neturcinių pilietybės įgaliotiniams. Dalyvavo taip pat eilė Unrros ir YMCA pareigūnų, viso apie 40 asmenų. Konferencija nustatė, kad iki D.P. problemos išsprendimo turime veikti taip, tarytum gyvenimas D.P. stovyklose būtų linkęs tęstis tam tikromis sąlygomis dar ilgesnį laiką; Unrra tobulą svietimo ir mokslinio programą turėtų patiekti įpėdinei organizacijai.

EICHSTAETTO VOKIEČIŲ KUNIGŲ SEMINARIJA

Paigė ir įsventinti į kunigus 8 lietuviai klierikai. Ten pat mokosi dar apie 30 lietuvių klierikų. Gaila, kad mūsų dvasioskopi vadovybė iki šiol nesuorganizavo lietuviškos kunigų seminarijos. Vokietijoje, ką jau padarė mūsų ekonomistai, technikai, prekybininkai, jūrininkai, dailininkai. Mokinių ir profesūros, rodos, tam būtų užtekę.

Čia kas ne taip...

(iškelta iš 3 p.)

Ila, arba daug gyvenęs žemiskais džiaugsmais ir malonumais, turi už visa tai vėliau ar anksčiau atkentėti dar šiame gyvenime, lygiai tiek pat, kiek turėjo smagumų. To reikalaujanti dieviškoji tiesybė ir pasaulinės santvarkos tikslingas dėsningumas.

Gera parengtas, įsijaustas pamokslas, sodriai avantiūrinio šių dienų gyvenimo padu suvilgytas, padarė stipraus, neįsiddidomo įspūdžio. Daugelio buvo supratas, kaip grąšinamas ir įspėjantis patarimas. Kai kurie butkūniečiai padarė sau dar ir tokią išvadą: jei taip jau yra pasaulyje, tai ir Adomonio žūvimas vėliau ar anksčiau turės paaiškėti.

Laukė.

Adomonienės namus ir kiemą beveik visi

Amerikos lietuvių spaudos skiltyse

Platoka įdomų reportažą iš šių dienų Lietuvos gyvenimo deda katalikų savaitraštis „Garsas“. Aprašydamas dabartinį ekonominio gyvenimo lygį, laikraštis rašo, jog Lietuvoj leidžiama atidaryti ir privačių krautuvų, kurios dažniausiai verčiasi maisto produktų prekyba. Tačiau jei privati krautuvėlė perdaug iškyla, ją stengiasi sužlugdyti mokesčiai. Turguose pasiūla esanti gan didelė, tačiau paklausa visai menka, nes gyventojai maža pinigų teturi. O kainos juodojo rinko, valdžios legalizuotoj, nepaprastai aukštos. Š. m. sausio mėn. buvusios šioj rinkoj tokios kainos: 1 kg sviesto kainuoja 140—160 rb., lašinių kg. — 100—120 rb., dešros kg. — 70—120 rb., cūkraus kg — 90 rb., pieno litras — 20 rb., 20 vien. popirusų — 10 rb., degtinės litras — 250 rb. (valdiška kainą — 112 rb.), malkų m — 300 rb., vyriška eilutė — 2000—7000 rb., ir pan. Vilniuj esančios dvi valdinės krautuvės, kur kiekvienas tokiomis kainomis galis pirkti kiek tik nori. Viena kratuvė laiko maisto produktus, o kitoj parduodama manufaktūra.

Vilniuj Ožėskienės g. palaidotas sovietų generolas Cerniachovskis, prie kurio paminklo carinės Rūsijos pavyzdžiu dieną naktį stovį sargyba. Ožėskienės g. dabar vadinama Cerniachovskio vardu.

Dabar žydai Lietuvoj laikosi perdėm mlestuose, kaimuose jų, iš viso, nėra. Daug žydų yra atbėgusių iš Latvijos, Estijos ir Rusijos. Dauguma jų bando sprukti Lenkijon ir iš ten toliau.

„Garsas“ toliau randame BALFO pranešimą apie DP našlaičių atvežimą į JAV. Esą, 4 našlaičiai iki liepos mėn. BALFO kaštu į Ameriką jau atvažiavę. Tačiau jų priglaudimo reikalus nevyksta visai sklandžiai. Mat, naujai atkeliavę yra tarp 15—17 m. amžiaus, o tokių įsūnyti dar niekas nepareišė noro. Mūsų tautiečiams, atrodo geriau įsūnyti visai mažamečius. Taigi BALFO teks peržiūrėti našlaičių sąrašus ir surasti jaunesnių našlaičių, kurie atitiktų mūsų tautiečių norus.

Jau iš anksto daug dėmesio „Garsas“ skiria Amerikos lietuvių katalikų kongresui, įvyksiančiam spalį 20—21 dienomis New Yorke.

„Amerika“ rašo apie vieno lietuvių įdomią odiseją. Tas lietuvis esąs J. Montvila, neseniai atkeliavęs į Angliją, kaip lakūnas. Per pirmąjį bolševikmetį sovietai jį buvę suėmę ir išvežę į Rusijos gilumą, tačiau jam iš ten pavyko pasprukti į Persiją. Iš čia pateko į Angliją, kur įstojo į britų aviaciją. Nemažiau įdomi 5 latvių kelionė į Svediją. Įdomiausia, kad šie atbėgėliai jau yra buvę anksčiau Svedijoje. Bolševikų įkalbėti jie pereitais metais grįžo namo. Tačiau pamatę dabartinį Latvijos gyvenimą, jie nutarė su maža valtimi plaukti atgal Svedijon. Svedų valdžia sutiko leisti jiems pasilikti Svedijoje, tačiau jie turį likti Gotlando saloj, į kur jie tiesiog ir atplaukė.

KODĖL JI PREFERUOJAMA?

„C. Daily Mail“ redakcijai laisše vienas klausia: Ar gali kas nors iš jūsų skaitytojų paaiškinti, kaip taikos kongresui parinkta 21 valstybė? Kodėl Tarybų s-gai suteikta teisė sėdėti drauge su dviem savo sąjunginėmis Ukrainos ir Gudijos respublikomis, kai kitos federacinės valstybės, sakysim, JA Valstybės yra laikomos vienyčių vienetu? Aišku, kad šitoks metodas Jungtines Amerikos Valstybes stato į nepalankią situaciją.

Ukraina ir Gudija yra Tarybų s-gos provincijos: pirmoji daugiau žemės ūkio, o antroji neryškaus pobūdžio. Kodėl JAV nepareikalavo, kad leistų lygiomis sąlygomis su ja dalyvauti kongrese, sakysim, Illinoiso ir Mississippio steitams?

Kai kas gal prikištų, kad tie steitai nebuvo vokiečių okupuoti, bet šito aiškinimo nepakanka. Šalia Ukrainos ir Gudijos ir kitos Rusijos dalys buvo okupuotos, taip antai, Krimas.

Jaltos konferencijos metu buvo išleistas komunikatas, kad Krimas specialiai parinktas didiesiems 3 susitikti dėl didvyriško spyrimosi naciams. Tačiau prieš kelėtą savaitę mes sužinojome iš laikraščio, kad visi Krimo gyventojai, apie 800.000, išgubenti į Sibirą, apkaltinus juos bendradarbiavimu. Apkaltinimas padarytas post faktum.

GAUSIME AMER. LIETUVIŲ SPAUDĄ?

Kai kas turi viltių ir teigia, kad netrukus mus galės pradėti visiškai legaliu būdu lankyti Amerikos lietuvių spauda.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).